

Ἀπὸ τριακονταετίας ἤρχισε νὰ ἐπικρατῇ παρ' ἡμῖν μία παράδοξος ἰδέα, ὅτι τα ἥθη μας ἔγειναν παρανάλωμα τῆς εὐρωπαϊκῆς διαφθορᾶς. Εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῆς ἰδέας ταύτης, νομίζω ὅτι, ἔδωκεν ἀφορμὴν ἡ ἀηδυστάτη ὅσον καὶ γελοία ὄψις τῆς ξένης ἀνατροφῆς, γαλλικῆς ἢ γερμανικῆς, ἀγγλικῆς ἢ κινεζικῆς — ἀδιάφορον —, ἥς τυγχάνουσι τὰ τέκνα πλουσίων τινῶν, τυχαρπάστων δηλ. καὶ ἀμαθεστάτων γονέων. Δὲν εἶνε φρόνιμον νὰ χαρακτηρίζωμεν ὁλόκληρον τὸ ἔθνος ἐκ τῆς τροπῆς, ἣν διὰ προφανεῖς λόγους ἔλαβον τὰ τῆς ἀνατροφῆς ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ κοινωνικῇ τάξει, εἰς ἣν προσκολλῶνται καὶ ἑλαφραὶ τινες πιθηκίζόντων φάλαγγες ἐκ τῆς μεσαίας. Οὐδὲ ἀποτελεῖ τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ ἔθνους ἡ ἐκφυλισθεῖσα μερὶς μιᾶς συνοικισθείσης μάνδρας, ἡ καὶ δύο ἢ καὶ τριῶν, τὰς ὁποίας ὀνομάζομεν πρωτευούσας ἢ μεγαλοπόλεις τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Ἐθιμα παγιωθέντα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τριςχιλιοτῶς καὶ ἐνιαίου πολιτισμοῦ δὲν ἀποβάλλονται διὰ μιᾶς, περισσεύουσι μάλιστα, μεταγγίζονται ἀκόμη καὶ εἰς ξένους λαούς, μεθ' ὧν ἐξ ἱστορικῆς ἀνάγκης ἐπὶ μακρὸν συνανέστραψεν ὁ ἑλληνισμός. Εὐχῆς βέβαια ἔργον θὰ ἦτο, τὸν δάνειον τῆς Εὐρώπης πολιτισμὸν νὰ ἐγκολπώμεθα — ὅσοι ἐξ ἡμῶν δύνανται καὶ εὐκαιροῦσι πρὸς τοῦτο — ἀφοῦ προηγουμένως διυλίσωμεν αὐτὸν ἐν ἑλληνικῷ ἀποσταλακτικρίῳ; ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἡ μεταβατικὴ τοῦ ἔθνους κατάστασις δὲν παρέχει τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς τοῦτο ἄνεσιν, μὴ ἀνησυχῶμεν, ἀλλ' ἀναμεινῶμεν προσεκτικοὶ τὴν κατὰλληλον στιγμήν. Ἡ Οἰκο-

νομία ἐν μὲν τῇ θεωρίᾳ πηγάζει ἀπὸ τῶν ἑλληνικῶν συγγραφέων, ἐν δὲ τῇ πράξει μορφοῦται παρὰ τὴν ἐστίαν τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας, ὅπου ἡ λιτότης καὶ ἡ αὐταπάρνησις ἐπιβάλλεται ὑπὸ προνοητικῆς καὶ ἑλληνικῆς στοργῆς· πᾶσα νόθος διδασκαλία δὲν χωρεῖ ἐκεῖ καὶ ἡ ἐθνικὴ ἀγωγή εἶνε κάρπὸς τοῦ ὠραίου δένδρου τοῦ ἑλληνισμοῦ, τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς ἔσωσε καὶ διεφύλαξε διὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Εὐτυχῶς τὰ ξένα παιδαγωγικὰ συστήματα, ἅτινα ἀναγκαστικῶς κυκλοφοροῦσι παρ' ἡμῖν, δὲν ἀναγράφουσι καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς Οἰκονομίας, ἐπεὶ δὲ θάττον ἢ βράδιον θὰ ἀποκατασταθῇ πάλιν ἐν Ἑλλάδι καθαρῶς ἑλληνικὴ παιδεία, τότε θὰ καταφανῇ ἡ ἀνάγκη τῆς φειδωλῆς καὶ πεφωτισμένης διδασκαλίας τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας, τὴν χρησιμότητα τῆς ὁποίας πολλαχῶς μέχρι τοῦδε συνέστησεν ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας. Ἡ τέχνη αὕτη εἶνε γνησίως ἑλληνικὴ, εἶνε ἐν τῶν γνωρισμάτων τῆς καταγωγῆς ἡμῶν. Εἰδικώτερον μάθημα διὰ τὰς ἑλληνίδας δὲν ὑπάρχει, καὶ ἂς μὴ θεωρῶμεν ὡς λόγον ἐπαρκῆ τῆς παρ' ἡμῖν ἐλλείψεως τοῦ τὴν μὴ ἀναγραφὴν αὐτοῦ ἐν γερμανικοῖς Παρθενάγωγείοις. Σοφοὶ Γερμανοὶ ἢ ἄσοφοι Κινεζοὶ δὲν εἶνε ἀκίνδυνον νὰ θεωρῶνται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα οἱ καταλληλότεροι εἰσηγηταὶ ἐκπαιδευτικῶν παρ' ἡμῖν καινοτομιῶν ἢ ἀπαγορεύσεων. Τὸ ἔθνος ἀπεκδέχεται τὴν σωτηρίαν του ἐκ τῆς ἐγχωρίου πείρας, ἥτις καὶ μόνῃ δύναται νὰ χειρισθῇ ἀκινδύνως τὰ ξένα φῶτα, καὶ τοῦτο ἐν ἀνάγκῃ μόνον. Ὡμεν καὶ μεινῶμεν Ἑλληνας!

Η ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΗ.

(Δοῦγμα.) (συνέχεια.)

— Αὐτὸ εἶνε σωστό· πρὸ πάντων εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἡθικῆς δὲν συμφωνοῦν αἱ ἰδέαι μας καὶ δὲν ἔμπορουν νὰ συμφωνήσουν, ἀπεκρίθη ἡ Σουσσάνα, καὶ ἀπειλητικῶς συνεστάλησαν αἱ ὀφθαλμοὶ τῆς καὶ πάλιν ἤρχισαν τὰ χεῖλη τῆς ἑλαφρῶς νὰ τρέμωσι.

— Βέβαια, βέβαια! ἐξηκολούθησεν ὁ κύριος Ράτς. Δὲν εἶμαι φιλόσοφος! Ἐγὼ δὲν ἔμπορῶ νὰ φθάσω εἰς τὸ ὕψος τῆς ἰδικῆς σας Ἡθικῆς! Εἶμαι κοινὸς μόνον ἄνθρωπος, δοῦλος τῶν προλήψεών μου — καὶ οὐδὲν πλέον!

Καὶ πάλιν ἐμειδίασεν ἡ Σουσσάνα.

— Νομίζω, κύριε Δαμιανέ, ὅτι ὑπῆρξεν ποτε ἐποχὴ, καδ' ἦν καὶ σεῖς ἡδύνασθε νὰ φανῆτε ἀνώτερος ἐκείνου, τὸ ὅποιον τώρα ἀποκαλεῖτε προλήψεις.

— Καὶ πῶς αὐτό; Τί θέλετε νὰ πῇτε με τοῦτο; Δὲν σῆς ἐννοῶ.

— Δὲν μ' ἐννοεῖτε; Εἶσθε ἄρα γε τόσον ἐπιλήσιμων;

Ὁ κύριος Ράτς κατελήφθη ὑπὸ ταραχῆς.

— Ἐγώ; . . . ἐγώ; . . . ἐπανέλαβε. Ἐγώ; . . .

— Μάλιστα σεῖς, κύριε Δαμιανέ Ράτς!

Βραχεῖα σιγῇ ἐπῆλθε.

— Ἀλλὰ νὰ σοῦ πῶ, νὰ σοῦ πῶ, εἶπεν ὁ κύριος Ράτς, πῶς τολμᾷς τόσον ἀναιδῶς . . .

Τότε αἴφνης ἐσηκώθη ἀπὸ τῆς θέσεώς της ἡ Σουσσάνα. Αἱ χεῖρές της ἐκράτουν ἀκόμη τοὺς ἀγκῶνας καὶ τοὺς συνέσφιγγον ἔτι περισσότερον, ἐν ᾧ οἱ δάκτυλοί της παίζοντες ἐκινούντο τῇδε καὶ κείσε. Τοιοῦτοτρόπως ὑπῆγε καὶ ἐστάθη πρὸ τοῦ Ράτς καὶ ἐφαίνετο ὡς νὰ τὸν προεκάλει εἰς ἀγῶνα, ὡς νὰ νῆδελε νὰ ἐπιτεθῇ κατ' αὐτοῦ. Τὸ πρόσωπόν της εἶχε μεταβληθῇ διὰ μιᾶς ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ εἶχε καταστῇ ἐκτάκτως ὠραῖον, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως φοβερόν, οἱ ῥοφεροὶ ὀφθαλμοὶ της ἐξέπεμπον ζωηρὰν καὶ ψυχρὰν λάμψιν — τὴν λάμψιν τοῦ χάλυβος, καὶ τὰ πρὸ ὀλίγου τρέμοντα χεῖλη τῆς εἶχον συμπίεσθαι καὶ προσέλαβον ἤδη χαρακτῆρα μίσους ἀμειλίκτου. Ἡ Σουσσάνα προεκάλει τὸν Ράτς εἰς τὴν πάλιν, ἀλλ' αὐτὸς ἔγινεν αἴφνης ἄφωνος, ἀνίσχυρος καὶ συνεσταλμένος μετὰ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω. Ὁ ἀπόμαχος τοῦ χύμα ὀκτακάσια δάδεκα εἶχε καταληφθῇ ὑπὸ φόβου.

Βραδέως περιέφερον ἡ Σουσσάνα τοὺς ὀφθαλμούς της ἀπὸ τοῦ Ράτς

πρὸς ἐμέ, ὥσανει μ' ἐπεκαλεῖτο ὡς μάρτυρα τοῦ θριάμβου της καὶ τῆς ταπεινώσεως τοῦ ἐχθροῦ αὐτῆς. Μίαν φορὰν ἀκόμη ἐμειδίασε καὶ κατόπιν σπεύδουσα ἐξῆλθε τοῦ δωματίου.

Ἀκίνητος ἔμεινεν ἀκόμη ἐπὶ τινὰ χρόνον ὁ ἀπόμαχος καθήμενος ἐπὶ τῆς ἔδρας του. Τέλος ὁμῶς, ὡς νὰ νῆδελε μετακαλέσει εἰς τὴν μνήμην του τὴν λησμονηθεὴν ἥθος, ἀπέσεισε τὴν ἀμνησίαν αὐτὴν, ἀνεπήδησεν ἐκ τῆς θέσεώς του, μ' ἔκρουσεν ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ ἐξερράγη εἰς τὸν συνήθη του σαρδωνίον γέλωτα.

— Χάχαχά! Αὐτὸ εἶνε πολὺ νόστιμο! Πραγματικῶς πολὺ νόστιμο! Περισσότερο τώρα ἀπὸ δέκα χρόνια ζοῦμε μαζῇ μ' αὐτὴ τὴν κόρη καὶ ἀκόμη δὲν ἔμαθεν ἕως τώρα νὰ καταλαβαίνει, πότε ἀστεῖομαι καὶ πότε ὀμιλῶ σπουδαίως! Καὶ σεῖς ἀκόμη, ἀγαπητέ μου, φαίνεσθε εἰς ἀμφιβολίαν περὶ ἐμοῦ . . . χάχαχά! Καθαρὰ ἀπόδειξις ὅτι ἀκόμη δὲν ἐγνωρίσατε τὸν γέρο Ράτς!

— Ὅχι . . . τώρα σὲ γνωρίζω, διεννοήθην μετὰ τινος φρίκης καὶ βδελυγμίας.

— Ἐμένα τὸ γέρο δὲν γνωρίζετε ἀκόμη, ἐπανέλαβε συνοδεύων με εἰς τὸν προθάλαμον καὶ τρίβων τὴν γαστέρα του. Εἶμαι ἄνθρωπος πολυπαθῆς, ἀλλὰ μὲ ἀγαθωτάτην καρδίαν . . . χάχαχά! Μὰ τὴν ἀλήθεια, μὲ ἀγγελικὴν καρδίαν!

Τρέχων κατῆλθεν τὴν κλίμακα διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἑδρὴν καὶ νὰ ἀπομακρυνθῇ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον ἀπὸ τὸν „ἀγαθώτατον“ τοῦτον ἄνθρωπον.

XIV.

— Ὅτι μισοῦνται ἀναμεταξύ των εἶνε φαγερόν, ἐσκεπτόμην κατ' ἰδίαν ὅτε ἐπέστρεψα εἰς τὸ οἶκμά μου. Ἐπίσης βέβαιοι εἶνε, ὅτι αὐτὸς μὲν εἶνε ἕνας ἄθλιος καὶ ἐλεεινὸς ἄνθρωπος, αὐτὴ δὲ μία καλὴ κόρη. Ἐν τούτοις τί ἄρα γε νὰ συνέβη μεταξύ των; Ποία εἶνε ἡ αἰτία τοῦ μίσους τούτου; Ποία ἡ ἐννοία τῶν ὑπαινιγμῶν ἐκείνων; Καὶ πῶς διὰ μιᾶς ἀνεφλέγετο τὸ ἐσωτερικὸν πῦρ! Πόσον ἀσημάντος καὶ μικρὰ ἦτον ἡ ἀφορμὴ!

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἀπεφασίσαμεν μετὰ τοῦ Φουστῶφ νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸ θέατρον διὰ νὰ ἴδωμεν τὸν ἴδιοιόν Στάσπιν εἰς τὴν ὑπὸ

Η ΑΝΟΙΞΙΣ.

Ελαιογραφία τοῦ ΜΠΟΔΕΓΧΑΟΥΖΕΝ ἐν Μονάχῳ. Ξυλογραφία Max Weber ἐν Βρυξέλλαις.

Γριδογαίδωφ κωμωδία: „Τὸ δυστύχημα τοῦ νὰ ᾔνι τις φρόνιμος ἄνθρωπος“. Αὐτὴ ἡ κωμωδία, ἀφ' οὗ προηγουμένως εἶχε παραμορφωθῇ διὰ τῆς ψαλίδος τῆς βιβλιοκρισίας, παρεδόθη πρὸ ὀλίγου εἰς τὸ κοινόν. Οἱ ἡθοποιοὶ οἱ υποκρινόμενοι τὸν Φαμουσώφ καὶ τὸν Σκαλασούβ ἔχειροκροτήθησαν φρενητιωδῶς, τὴν αὖτις δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τίς τῶν ἡθοποιῶν παρέστησε τὸν Τσάτσικην, ἀλλὰ δὲν ἐλησμόνησα ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦτο παρεστάνη λίαν ἡλιθίως. Κατὰ πρῶτον ἐφάνη οὗτος ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐν οὐγγρικῇ στολῇ μετ' ὑποδήματα καὶ φούντας ἐπ' αὐτῶν, εἶτα θεαδεδυμένος φράκον χρώματος, κατὰ τὸν τότε ἐπικρατοῦντα συρμόν, „flamme de punch“, καὶ αὐτὸ τὸ φράκον τοῦ ἐπῆγαινε καθὼς καὶ τοὺς γέροντας ἐπιστάτας μας. Ἄλλως τε ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη, ὅτι ὁ χορὸς εἰς τὴν τρίτην πρᾶξιν μᾶς ἔφερεν εἰς ἔκστασιν. Βεβαίως, τοιαῦται ὀρχηστικαὶ κινήσεις οὐδέποτε ἔγιναν οὕτω εἰς τὴν πραγματικότητά, ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τοιοῦτος ἐπεκράτει συρμὸς καὶ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, πιστεύω, ἐπὶ τῆς σκηνικῆς ἀπαράλλακτα ὡς καὶ τότε χορεύουσιν. Εἷς ἐκ τῶν θεατῶν ἀνεπήδησεν ὑψηλὰ ἐκ τῆς θέσεώς του, ἐν ᾧ ἡ περσοῦκά του ἐκυμάτιζε καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, ὅπερ φυσικῶς προῦκάλεσεν εἰς τὸ δημόσιον ἀπερίγραπτον θυμηδίαν.

Ἀπερχόμενοι ἐκ τοῦ θεάτρου συνηγήσαμεν εἰς τὸν διάδρομον τὸν Βίκτωρα.

— Ἄ, καὶ σεῖς ἦσθε εἰς τὸ θέατρον! ἐφώνησε κινῶν τοὺς βραχίονάς του. Καὶ πᾶς ἔγινεν, ἐγὼ νὰ μὴ σᾶς ἰδῶ; Χαίρω πολὺ ὅτι σᾶς συνήτησα. Τώρα πρέπει νὰ λήθῃτε νὰ φᾶμε μαζῇ. Ἐλᾶτε, ἐγὼ κερνῶ!

Ὁ νέος Ῥάτς ἐφαίνετο λίαν συγκεκινημένος, σχεδὸν ἐνθουσιασμένος μάλιστα. Οἱ μικροὶ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἐκινουτο ἀνησυχῶς τῇδε ἀκείεισε· προσεπάθει νὰ μειδιᾷ φιλοφρόνως· ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἐφαίνοντο ἐρυθραὶ κηλίδες.

— Καὶ εἰς ποῖον χαρμόσυνον συμβάν χρεωστοῦμεν αὐτὰ σήμερον; ἠρώτησεν ὁ Φουστῶφ.

— Εἰς ποῖον συμβάν; Νὰ . . . τί λέτε ὅς αὐτὸ ἀπάνω;

Ὁ Βίκτωρ μᾶς ἔφερεν εἰς τινὰ γωνίαν καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου ὀλόκληρον δέμα ἐρυθρῶν καὶ κυανῶν, τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, τραπεζικῶν γραμματίων, τὰ ὅποια πλήρως χαρᾶς ἐπεδείκνυε, σείων αὐτὰ εἰς τὸν ἀέρα.

Ὁ Φουστῶφ ἐξεπλάγη.

— Τόσον ἐλευθέρως ἔγινεν ὁ πατέρας σας;

Ὁ Βίκτωρ ἐκάγχασε.

— Αὐτὸς καὶ ἐλευθέρως! Σήμερα τὸ πρῶτ' τοῦ ἔζητῃσα χρήματα. Καὶ τί νομίζετε ὅτι μοῦ ἀπεκρίθη ὁ ἐξηγταβελώνης; „Γιὰ δές, αὐτὴν τὴν φορὰ σοῦ πληρῶναι ἀκόμη τὰ χρεῖα σου. Συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν εἰκοσιπέντε ρουβλίων!“ Ἀκοῦτε — συμπεριλαμβανομένων! Ὁχι, ἀγαπητέ μου, αὐτὸ τὸ δῶρο τῶκαμε ἔξω ἀπὸ τὸν κάμφορον ἐμένα ὁ Θεός. Παρουσίασθ' ἡμᾶς λαμπρὰ περιστάσεις.

— Κλέψατε κανένα; ἠρώτησεν ἀδιαφόρως ὁ Φουστῶφ.

Ῥάτς ὁ νεώτερος συνέστελλε τὰς ὁφρῶς.

— Νὰ κλέψω! Ποιὸς ἔμπορεῖ νὰ σκεφθῇ ἀμέσως τὸ κλέψιμο! Τὰ ἐκέρδησα, τὰ ἐκέρδησα ἀπὸ ἑνὸς ἀξιωματικόν, ἀπὸ ἑνὸς ἀξιωματικόν τῆς φρουρᾶς! Χθὲς μόλις ἔφθασεν ἀπὸ τὴν Πετρούπολιν. Καὶ τί περίεργος φορὰ τῆς τύχης ἦτον ἐκείνη! Ἀξίζει τὸν κόπον νὰ σᾶς διηγηθῶ τὸ ἐπεισῶδιον . . . ἐδῶ ὅμως ποῦ μένομεν, κύριοι, δὲν εἶνε εὐχάριστον. Ἄς πᾶμε εἰς τοῦ Γιάρ, δύο βήματα μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ. Καθὼς τὰ εἴπαμε τώρα, ἐγὼ σᾶς κερνῶ!

Ἰσως ἔπρεπε ν' ἀποποιηθῶμεν τὴν προσφορὰν του, ἐν τούτοις χωρὶς νὰ εἴπωμεν λέξιν ἐπὶ τὴν μετ' αὐτοῦ.

XV.

Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Γιάρ ἐζήτησαμεν ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ὅπου ἐφάγομεν καὶ παρηγγείλαμεν νὰ „μᾶς φέρουν“ καὶ καμπανίτην. Ὁ Βίκτωρ μᾶς διηγήθη λεπτομερῶς μετ' ὅσον εὐχάριστον τρόπον συνέλαβε τὸν λίαν ἀξιαγάπητον ἐκεῖνον ἀξιωματικόν τῆς φρουρᾶς καὶ ἔκαμε γνωριμίαν μετ' αὐτοῦ, ὅστις ἦτο μὲν ἀπὸ καλὴν οἰκογένειαν, ἀλλὰ δὲν εἶχε „κεφάλι“. Πῶς αὐτός, ὁ ἀξιωματικὸς δηλαδὴ, ἔτυχε νὰ κάμῃ εἰς αὐτόν, τὸν Βίκτωρα, τὴν πρότασιν νὰ παίξουν μετὰ παλαιὰ χαρτιά μία παρτίδα πρέφα ὑπὸ τὸν ὅρον ὁ μὲν ἀξιωματικὸς νὰ παίξῃ εἰς τὴν τύχην τῆς ἀγαπητῆς του Εὐφροσύνης, ὁ δὲ Βίκτωρ εἰς τὴν ἰδικὴν του τύχην, καὶ πῶς ἐπὶ τέλους ἦλθον εἰς μέσον καὶ τὰ στοιχήματα.

— Καὶ μετὰ ὅλα αὐτὰ, ἀνεφώνησεν ὁ Βίκτωρ κρούων τὰς χεῖρας, εἰς τὴν τσέπη μου εἶχον μόνον ἑξ ρουβλίων. Φαντάσθητε τί θέσις! Καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ὁλόενα ἔχανα. Τί κατὰστάσις! Αἴφνης ὅμως, δὲν ἤξεύρω πῶς, ἤρχισε νὰ μ' εὐνοῖ ἡ τύχη. Ὁ ἀντικρυνός μου δὲν ἔμπορεῖσε πλέον νὰ βασταχθῇ, — μετὰ μίαν λέξιν ἔχασε σωστὰ ἑπτακόσια πενήντα ρουβλίων! Μετὰ προσέκαλεσε νὰ ἐξακολούθωμεν τὸ παίγνιον, — ἀλλ' ἐγὼ στά-

σου! ἐσκέφθην, μὴ γίνεσαι τόσο βλάκας· τέτοια εὐλογία τοῦ θεοῦ δὲν πρέπει κανεὶς νὰ καταχρᾶται. Ἐβαλα τὸ λοιπὸν εἰς τὴν τσέπη τοὺς παράδες μου καὶ τῶκοφα λάσπη! . . . Κ' ἔστη ποῦ λὲς τώρα δὲν εἶμαι ἀναγκασμένος κάθε ὥρα νὰ παρακαλῶ τὸν γέρο καὶ ἔμπορὸν τοῦλάχιστον καὶ μετὰ τοὺς ἄλλους συμφορητάς μου νὰ διασκεδάσω . . . Αἱ σὺ, γκαρσόν! Ἀκόμη μιὰ μοστίλια! Ἄς συγκρούσωμεν, κύριοι, τὰ ποτήρια!

Συνεκρούσαμεν μετ' αὐτοῦ τὰ ποτήρια καὶ ἐξακολούθωμεν νὰ πίνωμεν καὶ νὰ γελῶμεν, ἂν καὶ ἡ διήγησίς του δὲν μᾶς εὐχρέστησε, καθὼς καὶ οὐδ' αὐτὴ ἡ συναναστροφή του. Προσεπάθει νὰ φανῇ φιλόφρων καὶ εὐτράπελος καὶ ἐλευθέρως, τοιοῦτοτρόπως ὅμως καθίστατο ἔτι μᾶλλον ἀπεχθέστερος. Τέλος παρετήρησεν ὁ Ῥάτς ὁ νεώτερος ὅποιαν ἐντύπωσιν εἶχε κάμει εἰς ἡμᾶς καὶ ἤρχισεν ἀμέσως νὰ σκυθρωπάζῃ. Ἐγινεν ὀλιγόλογος καὶ τὰ βλέμματά του ἐξοφούντο διαρκῶς. Ἐρχισε νὰ χασμάται, εἶπεν ὅτι ἐνύστασε καὶ ἔλεγε βλασφημίας καὶ ὕβρεις κατὰ τοῦ ὑπέρτερου κατὰ τὸν ἰδιάζοντα αὐτῷ βάνανσον τρόπον, διότι εἶχεν ἐμφραχθῇ ὁ σωλὴν τῆς καπνοσύριγγός του. Αἴφνης, λαβὼν προκλητικὸν ἦθος ἐστράφη ἀγρίως πρὸς τὸν Φουστῶφ.

— Γιὰ νὰ σᾶς πῶ, κύριε Φουστῶφ, εἶπε· δὲν μοῦ λέτε, παρακαλῶ, διὰ τί μετὰ περιφρονεῖτε;

— Πῶς ἔστη; ἀπεκρίθη ὁ φίλος μὲ ἡξέυρων ἀμέσως τί ν' ἀπαντήσῃ.

— Λέτε σεῖς ὅσο θέλετε „πῶς ἔστη“; . . . Τὸ ἐννοῶ πολὺ καλὰ καὶ τὸ γνωρίζω, ὅτι μετὰ περιφρονεῖτε, τὸ ἴδιο κάμνει καὶ αὐτὸς ἐδῶ ὁ κύριος (δεικνύων ἐμὲ διὰ τοῦ δακτύλου του). Ὡρὰν τάχα σεῖς νὰ διακρίνεσθε ἐπὶ μεγάλῃ ἡθικότητι! Καὶ σεῖς εἴσθε δὲ λέρᾳ ἱσως χειρότερη ἀπὸ ἡμᾶς. Στὰ θολὰ εὐκόλα εἶνε κανεὶς νὰ ψαρεύῃ — γνωρίζετε αὐτὴν τὴν παροιμίαν;

Ὁ Φουστῶφ ἔγινεν ἐρυθρὸς ὡς ἰνδικὸς ὀλέκτωρ.

— Τί θέλετε νὰ πῇτε μετὰ αὐτό; ἠρώτησε.

— Θέλω νὰ πῶ ὅτι δὲν εἶμαι ἀκόμη τυφλός, ἀλλὰ βλέπω πολὺ καλὰ τί συμβαίνει γύρω μου, ὅτι βλέπω πῶς περιτριγυρίζετε τὴν ἀδελφὴν μου, — καὶ δὲν ἔχω τίποτε ν' ἀντεῖπω. Διότι πρῶτον αἱ ἀρχαὶ μου δὲν εἶνε τοιαῦται, καὶ δεύτερον ἡ ἀδελφοῦλά μου Σουσάνα πέρασεν ἤδη ὅλα αὐτὰ τὰ παιδήματα . . . Ἦδελα μόνον νὰ μάθω διὰ τί σεῖς μετὰ περιφρονεῖτε.

— Καὶ σεῖς ὁ ἴδιος δὲν ἤξεύρετε τί φαφατζίζετε αὐτοῦ! ἐσεῖς εἴσθε δὲ μεθυμένος! εἶπεν ὁ Φουστῶφ καὶ κατεβίβασεν ἀπὸ τοῦ τοίχου τὸν μανδύαν του. Μόλις ἠπάτησεν ἕνα βλακέντιον εἰς τὸ παίγνιον καὶ ἀρχίζει ἀμέσως νὰ ψυλαρῇ καὶ νὰ λέγῃ, ὁ διάβολος πλέον ἔξυρει, τί ἀνοηταί!

Ὁ Βίκτωρ ἔμεινεν ἐξηλωμένος ἐπὶ τοῦ ἀνακλιντροῦ καὶ ἐκίνει μόνον τοὺς κρεμαμένους πόδας του.

— Ἠπάτησα! Διὰ τί τότε ἐπίετε τὸ κρασί; Μετὰ τὰ κερδηθέντα χρήματα τὸ γόρωσα. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἔχω κανένα λόγον νὰ σᾶς εἴπω ψέμματα. Μήπως ἐγὼ πταίω, ἂν ὁ προηγούμενος βίος τῆς Σουσάνας . . .

— Σιώπησε! ἀνέκραξεν ὁ Φουστῶφ, σιώπησε . . . εἰδὲ μὴ . . .

— Εἰ δὲ μὴ τί;

— Θὰ τὸ μάθετε μετ' ὀλίγον. Ἐλα, Πέτρε!

— Ἀχ! ἐξηκολούθησεν ὁ Βίκτωρ. Ὁ μεγαλόφυχος ἱππότης τρέπεται εἰς φυγὴν. Αὐτὸ δὲ πῇ, ὅτι δὲν ὑποφέρει νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν. Εἶνε φανερόν πλέον ὅτι αὐτὴ ἡ ἀλήθεια τῇ εἶνε πολὺ δυσάρεστος.

— Μὰ, Πέτρε, ἔλα ἐπὶ τέλους, ἐπανέλαβεν ὁ Φουστῶφ ἀπωλέσας ὅλην τὴν ψυχραιμίαν καὶ ἀταραξίαν. Δὲν ἀρμόζει πλέον εἰς ἡμᾶς νὰ μένωμεν πλησίον τοῦ ἐλεεινοῦ αὐτοῦ τραμπούκου!

— Αὐτὸς ὁ τραμποῦκος δὲν σᾶς φοβεῖται . . . τὸ ἀκοῦτε; ἐφώνησεν ὁ Βίκτωρ κατόπιν μας. Αὐτὸς ὁ τραμποῦκος σᾶς περιφρονεῖ, σᾶς περιφρο—νεῖ! Τὸ ἀκοῦτε;

Εἰς τὴν ὁδὸν ὁ Φουστῶφ τόσον ἐβιάζετο, ὥστε μόλις καὶ μετὰ βίας κατέρχοντο νὰ τὸν ἀκολουθῶ. Αἴφνης ἐστάνη καὶ ἐστράφη ἀμέσως πρὸς τὰ ὀπίσω.

— Ποῦ πάλιν πηγαίνεις; τὸν ἠρώτησα.

— Θέλω ἐπὶ τέλους νὰ μάθω τί τὸ κτήνος αὐτὸ . . . εἰς τὴν μεθὴν. Κύριος οἶδε τί ἔμπορεῖ . . . Ἀλλὰ σὺ μὴ ἔρχεσαι μαζῇ μου . . . Αὐριοὶν δὲ ἐπανιδωθῶμεν. Καλὴν νύκτα!

Καὶ θλίψας μοι ταχέως τὴν χεῖρα ἔσπευσε νὰ ἐπανελθῇ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Γιάρ.

Τὴν ἐπιούσαν δὲν ἡδυνήθη νὰ ἐπισκεφθῶ τὸν Φουστῶφ καὶ ὅτε μετὰ δύο ἡμέρας εἰσῆλθον εἰς τὸ οἶκμά του, μοι εἶπον ὅτι ἀνεχώρησεν εἰς τὸ κτήμα τοῦ θείου του, κείμενον οὐχὶ μακρὰν τῆς Μόσχας.

Ἠρώτησα ἂν ἀφῆκε σημειώσιν τινὰ δι' ἐμέ, ἀλλ' οὐδὲν εὐρέθη. Κατόπιν ἠρώτησα ἂν ὑπῆρθε, ἂν ἐγνωρίζε πῶσας ἡμέρας εἶχε σκοπὸν ὁ κύριός του νὰ μετῇ εἰς τὴν ἐξοχὴν.

— Θαρρῶ πῶς ἔστη ἀπάνω κάτω ἕως δεκαπέντε ἡμέραις . . . ἱσως καὶ περισσότερο, ἀπεκρίθη οὗτος.

Διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον ἐζήτησα τὴν διευθύνειν τοῦ Φουστῶφ καὶ ἐπα-
νῆλθον οἰκάδε βεβουδισμένος εἰς βαθείας σκέψεις.

Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη ἐκ Μόσχας ἀναχώρησις ἐν μέσῳ τοῦ χειμῶ-
νος ἀπησχόλει τὸ πνεῦμά μου τόσον, ὥστε ἐπὶ τέλους δὲν ἤξευρον πλέον
τί νὰ ὑποθέσω περὶ ὅλης τῆς ἱστορίας. Μετὰ τὸ γεῦμα καὶ ἡ καλὴ μου
θεὰ μοὶ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν ὅτι κἀνθὺμαι καὶ βλέπω τὰ φαγητὰ καὶ

λάχανα ὡς ἂν νὰ ἔβλεπον πρῶτην ἤδη φορὰν αὐτὰ τὰ πράγματα. „Πέτρε,
vous n'êtes pas amoureux?“ ἀνεφώνησεν ἐπὶ τέλους ἀφ' οὗ ἀπεμάκρυνε
τὰς κυρίας τῆς συναναστροφῆς τῆς.

Ἄλλ' ἐγὼ τὴν καθυσύχασα. Ὅχι, δὲν ἤμην ἐρωτευμένος.

[Κατὰ τὸν Τουργίνεφ.]

(ἔπεται συνέχεια.)

ΠΟΙΚΙΛΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ.

Ἡ μυϊκὴ δύναμις τῶν ἐντόμων. Ὁλίγα ζῷα ὑπάρχουσιν ἔχοντα
τόσον ἀνεπτυγμένην τὴν δύναμιν τῶν μυῶνων των ὅσον τὰ ἔντομα. Τοῦτο
φαίνεται ὅτι πρῶτην φορὰν παρατήρησεν ὁ Πλίνιος, διότι ἐν τῇ φυσικῇ
του ἱστορίᾳ λέγει περὶ τῶν μυρμηκῶν, ὅτι ἐν σχέσει πρὸς τὸ μικρὸν των
σῶμα ἔχουσι τεραστίαν βίωμην. Ὁ φύλλος, ὅστις ἔχει μήκος μόνον 3 ὑπο-
χιλιομέτρων τὸ πολὺ, δύναται νὰ κάμῃ ἄλματα μήκους ἑνὸς μέτρου καὶ
πλέον, ἐὰν δὲ ὁ πάνθηρ, τὸ εὐκίνητότατον ἴσως τῶν σπονδυλωτῶν ζῴων,
ἐπρεπεῖν ἀνάλογον πρὸς τὸν φύλλον ὅτι ἀναπτύσσει δύναμιν τῶν μυῶνων,
ὥφειλε δι' ἑνὸς ἄλματος νὰ φθάσῃ εἰς ἀπόστασιν χιλίων μέτρων. Καὶ τὸ
ἔτι περιεργότερον εἶνε, ὅτι ἡ μυϊκὴ αὕτη τῶν ἐντόμων δύναμις φαίνεται
αὐξανομένη ὅσῳ μικρότερα εἶνε καὶ τὰ ζῷα ταῦτα. Ὁ ἐν Βρυξέλλαις
φυσιοδίφης Πλατὼ ἐμελέτησε λίαν ἐμπριθῶς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐκ δὲ τῶν
πολυειδῶν του παρατηρήσεων μεταφερόμεν τινὰς ἐνταῦθα χάριν τῶν ἡμε-
τέρων ἀναγνωστῶν. Ἡ ἐλκτικὴ δύναμις ἑνὸς ἡλικιωμένου ἀνδρώπου ἀνέρ-
χεται περίπου εἰς 50 χιλιόγραμμα, τὸ δὲ βάρος τοῦ σώματός του κατὰ
μέσον ὅρον συμποσοῦται εἰς 65 χιλιόγραμμα, ὥστε ἡ σχέσις μεταξὺ τῆς δυ-
νάμεως καὶ τοῦ βάρους τοῦ σώματός του εἶνε μόνον ὡς 1:0,76. Διὰ τὸν
ἵππον ἡ διαφορὰ αὕτη μεταξὺ δυνάμεως καὶ βάρους εἶνε ἔτι μικρότερα,
ἥτοι μόνον 0,68. Ἀλλὰ πόσον ἀνατρέπεται ἡ ἀναλογία αὕτη εἰς τὴν μη-
ρολόγησιν, ἥτις δύναται νὰ σύρῃ βάρος δεκατετράκις μεγαλειότερον τοῦ ἰδίου
σώματος. Ἔτερα εἶδη χρυσολίδων δύναται νὰ σύρῃσι βάρος ἔτι τούτου
μεγαλειότερον, παρατηρήθη δὲ ὅτι ὁ κἀνθάρως δύναται νὰ ἐγεῖρῃ ὄγκον
42 φορὰς βαρύτερον τοῦ ἰδίου σώματος. Οὐχὶ ἐλάσσων εἶνε ἡ βίωμη τῶν
μικρῶν τούτων ζῴων, ὅπως ἀπαθῶσι μακρὰν αὐτῶν βάρη μεγάλα καὶ
ὅλως δυσανάλογα πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ σώματός των. Καὶ ἐν τούτοις αἱ
δεσμίδες τῶν μυῶνων των μὴ συνενούμεναι, ὥς παρὰ τοῖς ἀρθρωτοῖς, εἰς
μείζοντας δέσμας, ἀλλ' ἐλευθέρως καὶ αὐτοτελῶς ἐνεργοῦσαι, εἶνε τὸ μέγε-
θος λίαν μικραί, καίτοι πολυπληθεῖς.

Ὅλου τοῦ κόσμου τὴν περιέργειαν ἐκίνησε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν παρὰ-
δοξὸν τι στοίχημα τοῦ δουκὸς Queensbury. Ἐστοιχημάτισεν ὅτι ἐν ἡ
περιπτώσει χῆνες ἀπόστασιν 20 ἀγγλικῶν μιλίων δὲν ἤθελον διατρέξει τα-
χύτερον ἰνδικῶν ἀλεκτρούων, ἥτο πρόθυμος νὰ χάσῃ 10,000 λίρας στερ-
λίνας. Ἡ πρότασις ἀμέσως ἐγένετο δεκτὴ καὶ ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν, διότι
οὐδεὶς ἐπίστευεν ὅτι ὁ δοῦξ ἤθελε κερδήσει τὸ στοίχημα. Ἀπαντες οἱ
περὶ τὸν δούκα ἠκολοῦθον τὰς ἀγέλας τῶν ἀγωνιστῶν, περὶ δὲ τὸ ἐσπέρα-
ς οἱ ἰνδικοὶ ἀλέκτορες εἶχον ἤδη προτρέξει τῶν χηνῶν εἰς ἀπόστασιν
πέντε μιλίων. Ὅταν ὅμως μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐφθασαν εἰς τὸ δά-
σος, ἀμέσως ἅπαντες ἀνεπέτασαν καὶ ἐκάθισαν ἐπὶ τῶν δένδρων, ἀφ' ὧν
κατ' οὐδένα τρόπον συγκατένευσεν νὰ κατέλθωσιν. Οἱ χῆνες ὅμως ἐξηκο-
λοῦθον νὰ κινῶνται βραδείως καὶ νὰ προχωρῶσι, περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον
ἐφθασαν εἰς τὸ τέρμα τῆς κοπιώδους ὁδοπορίας των. Τιοιουτοτρόπως
ἐκέρδησεν ὁ δοῦξ, ὅστις προσεγίνωσκεν ὅτι ἔμελλε νὰ συμβῇ.

Πολλὰ ἐμυθολογήθησαν καὶ μυθολογοῦνται ὁκόμῃ περὶ τῆς ἡλικίας
τῶν δένδρων, ὅλος δὲ ὁ κόσμος πιστεύει, ὅτι δὲν εἶνε ὀλίγα τὰ δένδρα
ἐκεῖνα, τὰ ὅποια φέρουσιν ὀλοκληροῦς χιλιετηρίδας ἐπὶ τῆς ῥάχews των —
ἡ μᾶλλον ἐπὶ τῶν κλάδων των. Σπουδαῖός τις ὅμως γερμανὸς δασονόμος,
ἐλον τον βίον κατατρίψας εἰς τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος τούτου, ἔχει
πάντη ἐναντίαν γνώμην καὶ λέγει ὅτι οὐδὲν ὑπάρχει ἱστορικὸν λεγόμενον
δένδρον, ἐν Γερμανίᾳ τοῦλάχιστον, ἔχον ἡλικίαν ἄνω τῶν 700—800 ἐτῶν,
καὶ τοῦτο ἐν ὑγιεῖ καταστάσει. Τὰ τοιαῦτα δένδρα εἶνε πάντοτε ἐφθα-
μένα καὶ δὲν ἀναδίδουσι πλέον κλάδους. Ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὸ ζήτημα
περὶ τῶν ὁρίων τῆς ὑγιείας τῶν γερμανικῶν δένδρων, ὁφείλομεν ἐκ πρῶ-
της ἀρχῆς νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ταῦτα πάντοτε ἐξαρθρῶνται οὐ μόνον ἀπὸ
τοῦ εἶδους τοῦ ξύλου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ κλίματος καὶ τοῦ ἐδάφους, ἐφ'

οὗ βλαστάνουσιν. Παρατηρήθη ὅμως καὶ ὑπὸ τῶν γερμανικῶν, αὐστριακῶν
καὶ ῥωσικῶν δασονομικῶν σχολῶν, ὅτι ἐν γένει ἡ ἐν ὑγιεῖ καταστάσει
ἡλικία τῶν φυλλοφόρων δένδρων εἶνε πολὺ μικροτέρα τῆς τῶν ἀκανθοφύ-
λων ἢ βελονοφόρων δένδρων. Ἀλλ' ἀπαξ ὑπερβάντα ταῦτα τὴν ὀρισημένην
αὐτῶν ἡλικίαν ἀμέσως ἀποδνήσκουσιν, ἐν ᾧ τὰ φυλλοφόρα καὶ μετὰ τὸ
ὄριον τοῦτο ἐπὶ μακρὸν δύναται νὰ αὐξάνωνται. Τὴν μεγαλειτέραν ἡλι-
κίαν εὐρέθη, ὅτι ἔχουσιν αἱ ἐλάται ἐν τῷ βοημικῷ δάσει καὶ αἱ πεῦκαι
ἐν Φιλανδίᾳ καὶ Σουηδίᾳ, κατόπιν δὲ τούτων ἔρχεται ἡ λευκὴ ἐλάτη ἐν
τῷ βοημικῷ δάσει, φθάσασα εἰς ἡλικίαν 429 ἐτῶν, καὶ ὁ λάρξ (πευκοει-
δὲς τὸ δένδρον) ἐν Βαυαρίᾳ, με ἡλικίαν 274 ἐτῶν.

Ἐκ τῶν φυλλοφόρων δένδρων ἡ δρὺς φαίνεται ἐξικνουμένη εἰς βα-
θύτατον γῆρας ἥτοι μέχρις ἡλικίας 410 ἐτῶν, ταύτην δὲ ἀκολουθεῖ ἡ ὄξυα
με ἡλικίαν 245 ἐτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν δένδρων ἡ ἡλικία δύναται ὡς ἔγγιστα
νὰ ὀρισθῇ ὡς ἑξῆς:

ἡ μελία	170 ἐτῶν	} ἐν Σιλεσίᾳ
ἡ πετελέα	130 „	
ἡ σημύδα	160—220 „	} ἐν Φιλανδίᾳ
ἡ λευκὴ	219 „	
ἡ φιλύρα	145 „	
ἡ σφένδαμνος	224 „	ἐν Βαυαρίᾳ.

Οὐκ ὀλίγα ἐγένοντο ἐπ' ἐσχάτων μελέται περὶ τῆς ἡλικίας τῶν δια-
φόρων πτηνῶν, παρατηρήθη δὲ ὅτι ἐξ ὅλων τῶν πτερωτῶν ζῴων ὁ κύκνος
δύναται νὰ φθάσῃ εἰς βαθύτατον γῆρας, νὰ ζῇσιν δηλαδὴ πλέον τῶν πέντε
αἰώνων. Φαντάσθητε λοιπὸν ἐν τοιοῦτον πτηνὸν νὰ εἶχε γλῶσσαν ἀνθρώ-
που καὶ ἐξῆ μεταξὺ τῶν τελευταίων βυζαντινῶν, διὰ νὰ μᾶς διηγήθῃ νῦν πῇ
τότε κατὰστασιν τῆς πολυπαθοῦς ἡμῶν πατρίδος! Ἀλλ' ἄς ἀφ' ὧσιν τὰς
παρεμβάσεις. Γερμανὸς τις φυσιοδίφης λέγει ὅτι εἶδε πολλοὺς ἱέρακας
ὧν εἷς εἶχεν ἡλικίαν ἄνω τῶν 160 ἐτῶν. Ἀλλὰ καὶ οἱ γῦπες καὶ οἱ ἀετοὶ
δὲν ζῶσιν ὀλίγα ἔτη. Ἐν ἔτει 1819 ἀπέθανε θαλάσσιος τις ἀετός, συλ-
ληφθεὶς τῷ 1715 ἥτοι πρὸ 104 ἐτῶν καὶ ἔχων βεβαίως τότε ἡλικίαν οὐκ
ὀλίγων ἐτῶν. Ἐτερος γῦψ, ἔχων λευκὴν τὴν κεφαλὴν καὶ συλληφθεὶς τῷ
1706, ἀπέθανε τῷ 1824 ἐν τῷ πτηνοτροφείῳ τοῦ Schönbrunn παρὰ τὴν
Βιέννην, ἀφ' οὗ δηλαδὴ ἔζησεν 118 ἔτη ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ. Οἱ ψιττακοὶ
εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι, ἀφ' οὗ συλληφθῶσι καὶ ἐξημερωθῶσι, δύναται
ἀκόμῃ 100 ἔτη νὰ ζήσωσι. Ἄλλα θαλάσσια καὶ λιμναῖα πτηνὰ ἔχουσι
βίον μακρότερον πολλῶν ἀνθρωπίνων γενεῶν. Ὁμοίως καὶ οἱ χῆνες καὶ
οἱ κόκκυγες δύναται νὰ φθάσωσιν εἰς βαθύτατον γῆρας, οἱ πρῶτοι βε-
βαίως ἐν ἡ περιπτώσει δὲν γίνωσι πρόηγουμένης θύμα τῆς λαυμαργίας
ἡμῶν καὶ δὲν ψηθῶσιν ἢ πάθωσιν ἐκ τεχνηγῆς ὑπερτροφίας. Καὶ οἱ κί-
ρακες ζῶσιν ὑπὲρ τὰ 100 ἔτη, αἱ δὲ κίσσαι ἐν μὲν τῇ αἰχμαλωσίᾳ τῶν
ζῶσιν ἀκόμῃ 20 ἕως 30 ἔτη, πολὺ περισσότερα ὅμως ὅταν ᾔνε ἐλευθεραί.
Ὁ ἀλέκτωρ δύναται νὰ φθάσῃ εἰς ἡλικίαν 15 μέχρις 20 ἐτῶν, ὁ δὲ φα-
σιανὸς καὶ ὁ ἀλεκτροῦς μόνον μέχρι 15. Αἱ περιστεραι ζῶσι 10, τὰ δὲ
μικρὰ ὠδικὰ πτηνὰ 8—10 ἔτη. Ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ ἡ ἀηδὴν δύναται νὰ
ζῇσιν μίαν δεκαετίαν, ὁ δὲ κόσσυφος 15 ἔτη. Τὰ παρ' ἡμῖν τιθασσευό-
μενα καναρίνια πτηνὰ ζῶσι 12 ἕως 15 ἔτη, ἀλλ' εἶνε ἀποδεδειγμένον ὅτι
τὰ ἐπὶ τῶν Καναρίων νήσων ἐλευθέρως βιοῦντα ἔχουσι ταύτης πολὺ μα-
κροτέραν ζωὴν.

Ἀπαντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς — ἀποτελοῦντες πληθυσμὸν 1300 ἑκατομ-
μυρίων ψυχῶν — κυβερνῶνται ὑπὸ 12 αὐτοκράτορων, 25 βασιλέων, 47 ἡγε-
μόνων, 17 Σουλτάνων, 12 Χανῶν, 8 μεγάλων δουκῶν, 6 δουκῶν, 1 ἀντι-
βασιλέως, 1 Χιζάμ, ἑνὸς ὁαγιά, ἑνὸς ἱμάμη, ἑνὸς βέη καὶ 28 προέδρων
μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν πολυαριθμῶν ἀρχηγῶν τῶν εἰσέτι ἀγρίων φυλῶν.